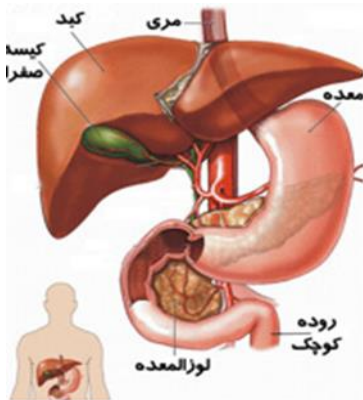

بیمارستان امام خمینی (ره) آباد

سنگ کیسه صفرا

کیسه صفرا

کیسه صفرا روی سطح زیرین لوب چهارم کبد قرار دارد و عمل اصلی آن غلیظ کردن، ذخیره سازی و ترشح صفراوی تولید شده توسط کبد است ترکیب اصلی صفرا را کلسترول، بیلی روبین و نمک های صفراوی تشکیل می دهند.

بیلی روبین از آزاد شدن هموگلوبین در گلبول های سرخ منهدم شده بدست می آید. این ماده پس از انتقال به کبد، از طریق صفرا دفع می شود. نمک های صفراوی که به وسیله سلول های کبدی از کلسترول ساخته می شوند برای هضم و جذب چربی ها، ویتامین های محلول در چربی و بعضی از مواد معدنی ضروری می باشند. صفرا وارد مجاری صفراوی شده و در نهایت از طریق مجراها وارد کیسه صفرا می شود. در

طی عمل هضم با رسیدن غذا به دوازدهه (قسمت فوقانی روده باریک)، با تحریک کیسه صفرا، صفرا وارد دوازدهه می شود.

بیماری های کیسه صفرا: اختلالات سیستم صفراوی هر ساله میلیون ها نفر را مبتلا می کند. بیماری های شایع مجاری

صفراوی عبارت است از: سنگ کیسه صفرا، سنگ مجرای اصلی صفراوی، التهاب کیسه صفرا و سایر بیماری ها.

سنگ کیسه صفرا این بیماری سالانه میلیون ها نفر را مبتلا می کند در بیشتر موارد بدون علائم ظاهری است. ولی

وقتی سنگ از کیسه صفرا خارج و وارد مجرای صفراوی شود، ایجاد انسداد، درد و قولنج می نماید. در صورت انسداد، التهاب کیسه صفرا به وجود می آید. همچنین رنگ مدفوع روشن و ادرار پررنگ می شود و در صورت ادامه وضعیت، صفرا به عقب برگشته و موجب زردی و صدمه رسیدن به کبد می شود. بیشتر سنگ ها از کلسترول، بیلی روبین و نمک های صفراوی تشکیل شده اند.

عوامل خطر: عوامل تشدید کننده ایجاد سنگ ها عبارت است از: مونث بودن، بارداری، سن بالا، توزیع چربی در ناحیه شکم،

دیابت، استفاده از داروها (داروهای کاهش دهنده چربی خون، ضد بارداری)، کاهش سریع وزن و ... می باشد. باکتری ها هم می توانند در راه درمان سنگ کیسه صفرا موثر باشند درمان نهایی برداشتن کیسه صفرا به وسیله جراحی است. به ویژه اگر سنگ ها متعدد و بزرگ باشند. روش مخصوصی برای پیش گیری از سنگ کیسه صفرا در افراد در معرض خطر وجود ندارد. عوامل تغذیه ای،

چاقی باید هر چه سریعتر اصلاح گردد. بعد از عمل جراحی و فقدان کیسه صفرا، صفرا مستقیماً از کبد به روده ترشح می شود

که با گذشت زمان لوله های صفراوی گشاد می شوند تا بتوانند مشابه کیسه صفرا اصلی، صفرا را در خود حفظ کنند و در مواقع ضرورت صفرا را به داخل لوله گوارش تخلیه نمایند.

علائم و شکایات شایع: علائم سنگ‌های صفراوی از بی‌علامتی تا یک درد ناتوان کننده تغییر می‌کند. علائم شایعه شامل

موارد زیر است:

- ✓ درد خفیف تا شدید در بالای شکم
- ✓ درد معمولا شدید و طولانی بوده و اغلب برای تسکین آن نیاز به تزریق مسکن وجود دارد.
- ✓ تب و لرز، تهوع و یا استفراغ
- ✓ دردهای شدید بالای شکم که انتشار به پشت داشته و به مدت بیش از سی دقیقه طول می‌کشند و اغلب برای تسکین نیاز به تزریق مسکن دارند معمولا در اثر جابجایی سنگ‌های صفراوی ایجاد می‌شوند و در این موارد باید احتمال سنگ‌های صفراوی مطرح و در صورت وجود درمان شوند.
- ✓ یرقان (مشکل کبدی که پوست را زرد می‌کند)
- ✓ دردهای ناشی از سوء هاضمه یا زخم‌های معده و اثنی عشر را نباید با درد ناشی از سنگ صفراوی اشتباه کرد. این دردها خفیف‌تر بوده و با غذا رابطه داشته و معمولا به آنتی‌اسید پاسخ می‌دهند.
- ✓ در موارد بسیاری سنگ صفراوی علامتی ایجاد نمی‌کند و به طور اتفاقی در سونوگرافی یافت می‌شود. در این گونه موارد بسته به شرایط بیمار و تصمیم پزشک فرق می‌کند.

درمان سنگ‌های صفراوی: سنگ‌های صفراوی معمولا علامت‌دار می‌شوند و نیاز به جراحی دارند. بعضی اوقات ممکن است پزشک شما صرفا بخواهد وضعیت شما را به طور مداوم تحت نظر قرار دهد. سایر انواع درمان شامل دارو درمانی، ERCP و اسفنکترتومی می‌باشد.

دارو درمانی: ممکن است به صورت خوراکی برای از بین بردن بعضی از انواع سنگ‌های کوچک داده شود. اما برای دارو درمانی زمان طولانی لازم است تا اثر داروها ظاهر شود. سنگ‌ها ممکن است بعد از قطع دارو مجددا ایجاد شوند. درمان دارویی برای افرادی که نمی‌توانند جراحی شوند بیشتر فایده خواهند داشت. ERCP و اسفنکترتومی برای تخلیه سنگ‌های مجاری صفراوی ممکن است به تنهایی انجام شده یا بعد از آن عمل جراحی برای برداشتن کیسه صفرا انجام شود.

جراحی: اغلب برای برداشتن سنگ‌های صفراوی و کیسه صفرا انجام می‌شود. در حال حاضر بهترین انتخاب برای بیمار مبتلا به سنگ علامت‌دار کیسه صفرا عمل جراحی است و چنانچه توسط جراح متخصص انجام شود بی‌خطر و موثر است.

برداشتن کیسه صفرا از طریق لاپاراسکوپی با ایجاد چند سوراخ کوچک بر روی پوست برای مشخص کردن و برداشتن کیسه صفرا انجام می‌شود. با این روش معمولا سنگ‌های صفراوی همراه با کیسه صفرا برداشته می‌شود. درد و طول مدت بستری بعد از عمل در این روش کمتر است

تهیه کننده: ژاله دهقانی کارشناس پرستاری

منبع: کتاب پرستاری برونر سودارت 2018

واحد آموزش سلامت بیمارستان امام خمینی (ره) آاباده 1403